

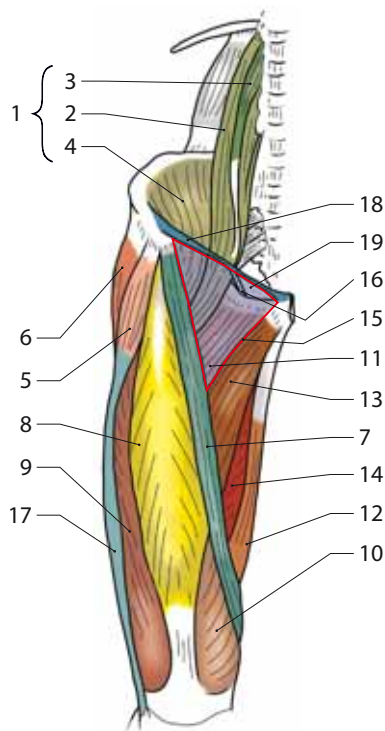
MIĘŚNIE UDA

musculi femoris; femoral muscles

GRUPA PRZEDNIA

Mięsień krawiecki (*m. sartorius*) [215.7, 216.1] – od kolca biodrowego przedniego górnego, wraz ze ścięgnami mięśni smukłego [215.12, 216.9] i półścięgnistego [216.7], do **gęsiej stopy**. Zgina staw biodrowy i kolanowy. Ogranicza trójkąt udowy; wzmacnia ścianę przednią kanału przywodzicieli. Unerwienie: nerw udowy.

Mięsień czworogłowy uda (*m. quadriceps femoris*): kończy się wspólnym ścięgnem jako więzadło rzepki (*lig. patellae*; patellar ligament) [216.2, 217.6]. Jest silnym prostownikiem stawu kolanowego. Unerwienie: nerw udowy. Mięsień czworogłowy uda tworzą: 1) **mięsień prosty uda** (*m. rectus femoris*) [215.8, 216.5] – od kolca biodrowego przedniego dolnego (oraz bruzdy podpanewkowej – głowa zagięta) do podstawy rzepki; 2) **mięsień obszerny boczny** (*m. vastus lat.*) [214.8, 215.9] – rozpoczyna się na krętarzu większym i kresie międzykrętarzowej, wardze bocznej kresy chropawej, biegnie do rzepki i guzowatości piszczeli; 3) **mięsień obszerny przyśrodkowy** (*m. vastus med.*) [215.10, 216.4] – biegnie od wargi przyśrodkowej kresy chropawej do rzepki i guzowatości piszczeli; 4) **mięsień obszerny pośredni** (*m. vastus intermedius*) [214.9] – od powierzchni przedniej i bocznej trzonu kości udowej do rzepki; 5) **mięsień stawowy kolana** (*m. articularis genu*) – tworzy najgłębszą warstwę głowy pośredniej mięśnia czworogłowego; od przedniej powierzchni trzonu kości udowej do torebki stawu kolanowego.

Mięśnie obręczy kończyny dolnej i uda strony prawej, widok od przodu

Rycina 215

Siła mięśnia czworogłowego uda jest przenoszona przez rzepkę i jej więzadło na piszczel. Części mięśni obszerne niemające przyczepu na rzepce przedłużają się w troczki rzepki, biegnące równolegle po obu stronach więzadła rzepki. Z klinicznego punktu widzenia do pojęcia troczków rzepki włączane są jeszcze włókna poprzeczne, np. więzadła udowo-rzepakowe.

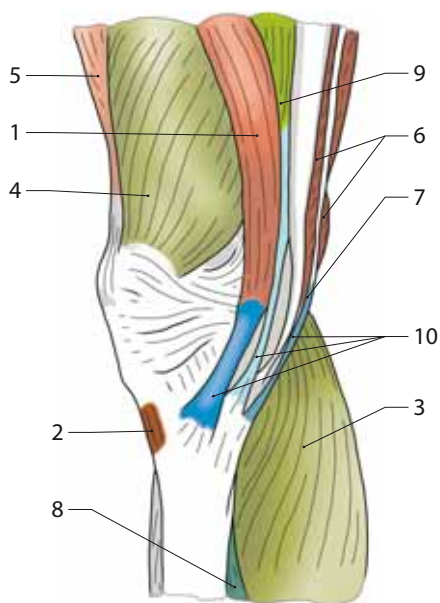
Do przodu od rzepki leżą kaletki maziowe przedrzepkowe, a w okolicy guzowatości piszczeli podrzepkowe powierzchowna i głęboka ochraniające przyczep więzadła rzepki. Przy przeciążeniu (np. długotrwała pozycja klęcząca) ulegają zapaleniu i wypełniają się płynem.

GRUPA TYLNA

Mięsień półścięgnisty (*m. semitendinosus*) [213.3, 214.10, 216.9, 217.3] – od guza kulszowego do kłykcia przyśrodkowego piszczeli w obrębie gęsiej stopy. Zgina goleń, w zgięciu obraca do wewnątrz. Unerwienie: nerw piszczelowy.

Mięsień półbłoniasty (*m. semimembranosus*) [213.4, 216.6, 217.2] – od guza kulszowego do tylnej krawędzi kłykcia przyśrodkowego piszczeli; ogranicza dół podkolanowy od strony górnoprzyśrodkowej. Prostownik i przywodziciel stawu biodrowego. Zgina goleń i obraca ją do wewnątrz. Unerwienie: nerw piszczelowy.

Mięsień dwugłowy uda (*m. biceps femoris*) [213.5, 214.11, 217.1] – głowa długa od guza kulszowego, głowa krótka od wargi bocznej kresy chropawej, obie do głowy strzałki. Ogranicza od góry i boku **dół podkolanowy**. Zgina goleń i rotuje na zewnątrz. Unerwienie: głowa długa – nerw piszczelowy, głowa krótka – nerw strzałkowy wspólny.

Mięśnie kolana prawego,
widok od strony przyśrodkowej

GRUPA PRZYŚRODKOWA

Mięsień grzebieniowy (*m. pectineus*) [215.11] rozpoczyna się na grzebieniu kości łonowej, guzku łonowym i więzadle łonowym górnym, a kończy na kresie grzebieniowej kości udowej. Przywodzi udo, zgina je i nieznacznie obraca na zewnątrz. Unerwienie: gałąź przednia nerwu zasłonowego i nerw udowy.

Mięsień smukły (*m. gracilis*) [215.12, 216.9] biegnie od gałęzi dolnej kości łonowej i gałęzi kości kulszowej, kończy się gęsią stopą poniżej i przyśrodkowo od guzowatości kości piszczelowej. Działając na staw biodrowy, przywodzi, prostuje i obraca na zewnątrz udo; działając na staw kolanowy, zgina kolano. Unerwienie: gałąź przednia nerwu zasłonowego.

Mięsień przywodziciel długi (*m. adductor longus*) [215.13] przebiega od okolicy guzka łonowego do wargi przyśrodkowej kresy chropawej kości udowej. Silnie przywodzi i nieco zgina udo. Unerwienie: gałąź przednia nerwu zasłonowego.

Mięsień przywodziciel krótki (*m. adductor brevis*) [223.1] przebiega między gałęzią dolną kości

łonowej a wargą przyśrodkową kresy chropawej kości udowej. Przywodzi udo, obraca na zewnątrz i zgina je. Unerwienie: gałąź przednia nerwu zasłonowego.

Mięsień przywodziciel wielki (*m. adductor magnus*) [215.14] rozpoczyna się na gałęzi dolnej kości łonowej, gałęzi i guzie kości kulszowej, a kończy na wardze przyśrodkowej kresy chropawej kości udowej i ścięgnem [223.9] na guzku przywodzicieli (górna powierzchnia kłykcia przyśrodkowego kości udowej). Unerwienie: gałąź tylna nerwu zasłonowego, część dolna – nerw piszczelowy.

Rozstęp wspólny (*lacuna communis*; common space) to przestrzeń między kośćmi miednicy i więzadłem pachwinowym [215.18]. Wzmocnienie powięzi biodrowej, łuk biodrowo-łonowy (*arcus iliopectineus*) [215.16] dzieli go na leżący bocznie rozstęp mięśni (*lacuna musculorum*; muscular space) (zawiera mięsień biodrowo-łędźwiowy [215.11]) i nerw udowy oraz przyśrodkowo położony rozstęp naczyń (*lacuna vasorum*; vascular space) [215.19] (tętnica i żyła udowa oraz kanał udowy).